

Kétszáz éve halt meg BORN IGNÁC

A kiváló műszaki szakember, világszerte elismert tudós Erdély szülöttje. 1742-ben Gyulafehérváron született. Apja erdélyi bányatulajdonos volt. Kezdetben jogot, majd természettudományokat tanulmányozott. Nagyszebenben megkezdett tanulmányait 1755-ben Bécsben folytatta, majd Prágában fejezte be. Bányászati ismereteit európai körútján (Németország, Hollandia, Belgium, Franciaország, Spanyolország) szerezte. Rövidesen kora legnevesebb kohászati szakemberei között emlegették.

1770-ben a prágai bányaügyi hivatal ülnöke lett, 1776-ban Mária Terézia Bécsben a császári természetrajzi gyűjtemény rendezésével bízta meg, majd a pénzverő és bányászati udvari kamara tanácsosa lett. *Physikalische Arbeiten* címen folyóiratot alapított, amelyben 1784-ben közzétette Müller Ferencnek a tellur felfedezésével kapcsolatos közleményeit.

1785-ben Selmecbányán a legkorszerűbb arany- és ezüstérc-feldolgozó üzemet létesítette. Az általa kidolgozott amalgámos eljárással vonták ki az ércből az aranyat. Módszerének tanulmányozására külföldi szakemberek is felkeresték.

A természettudományok neves hirdetője volt. Szembefordult az alkimista elgondolásokkal. Kísérletileg kimutatta, hogy ércekből vagy más fémekből csak akkor nyerhető arany, ha az legalább szennyeződésként azokban előzetesen is megtalálható.

Nevéhez fűződik az első nemzetközi tudományos kongresszus és az első tudományos egyesület megalapítása.

A Lavoisier-féle oxigénelméletet terjesztette. Munkássága elismeréseként a pétervári és a göttingeni tudományos akadémia tiszteletbeli tagjául választotta. Róla nevezték el a Cu_5FeS_4 összetételű ásványt bornitnak.

dr. Máthé Enikő

Irodalom:

Balázs Lóránt: *A kémia története* Gondolat kiadó, 1974

Szabadváry F., Szőkefalvi N.Z.: *A kémia története Magyarországon* Akadémia kiadó, Bp. 1972.